

Datum
2017-01-24Dnr
SN-2018-17Sid
1 (2)

Socialförvaltningen
Maria Ek
Socialt ansvarig samordnare
Kultur i vården

Yttrande över remissen *Kultur i en nyskapande kunskapsregion*, Region Uppsalas kulturplan 2019-2022

Inledningsvis bör det framhållas att kulturplanen i sin helhet är ett grundligt utarbetat underlag som visar på höga ambitioner att utveckla den kulturella och konstnärliga arenan till att bli en allt viktigare faktor i samhällsutvecklingen i stort. Planen visar på en vision som innebär att kulturen kan verka som sammanhållande och utvecklande kraft, inte minst ekonomiskt och socialt.

Yttrandet är främst över områden utifrån socialförvaltningens perspektiv som på ett eller annat sätt anknyter till kulturområdet.

Det är positivt att arbetet med tillgänglighet, jämlikhet och mångfald lyfts fram, såsom det presenteras i inom utvecklingsområde 1, konstpolitik. Där presenteras även förslag som rör tillgänglighetsfrågor på Uppsala stadsteater. En viktig aspekt när det gäller kulturplanering och samhälls- och stadsplanering, är att tillgänglighet och delaktighet blir en naturlig del av planeringen. Det är väsentligt att röra sig bort från tillgänglighet som ett undantag, att i största mån utveckla miljöer där till exempel funktionshinder blir den normativa utgångspunkten. Rörande tillgänglighets- och delaktighetsfrågor blir även digitaliseringen alltmer intressant att utveckla. En aspekt att ta i beaktande är att se digitalisering som ett komplement och att de mellanmänniska relationerna och mötena alltid kommer att vara viktiga och avgörande, inte minst för välbefinnande och personlig utveckling. Detta lyfts fram på ett bra sätt genom att poängtera att digitalisering i sig inte har något egenvärde (se avsnittet om digitalisering).

Inom det kulturpolitiska området (se plan) är det positivt att frågan gällande behov lyfts som en faktor för vidare utveckling av utbud och aktiviteter. Mottagare och medskapare av kulturen är den viktigaste källan till vad som ska ske ”imorgon”. Det blir en viktig demokratisk drivkraft i sammanhanget.

Kultur och hälsa

Satsningar på kultur och hälsa är en betydelsefull del av samhällsutvecklingen, därför är det positivt att läsa om planerade satsningar. Inspirationsdagen för personal inom vård och omsorg är ett uppskattat initiativ som kan utvecklas ännu mer i sitt innehåll. Gällande kultur för äldre finns fortfarande stora utmaningar. Det handlar bland annat om att inte omedvetet reproducera uppfattningar om äldre som endast mottagare av kultur, de är i allra högsta grad medspelare i att skapa och utveckla kulturen. Inte minst är de bärare av kultur och kulturarv och genom att skapa fler möten över åldersgränserna, skulle den muntliga och

kroppsliga berättartraditionen möjliggöra ett bevarande och många gånger ett pånyttfödande av kulturen. Konkret skulle det kunna handla om att i större utsträckning skapa möjlighet för äldre och barn att interagera och lära av varandra. Ur ett hälsoperspektiv är det också en angelägen fråga, vilken funktion varje individ bör ha i ett sammanhang. Äldre som grupp tenderar att tappa både sammanhang och funktion. Vård och omsorg i Östhammars kommun har arbetat med äldre och barn i skapande verksamhet. Det har visat på väldigt goda effekter, både fysiskt och mentalt för de äldre men det har även fungerat som pedagogiskt verktyg och möjlighet till lärande för barnen.

En viktig målgrupp som inte lyfts fram så tydligt i planen är alla de äldre personer som inte berörs av insatser från vård och omsorg och kanske inte får ta del av kultur i vården. Om det finns en ambition att arbeta specifikt med den målgruppen borde det beskrivas tydligare i texten. Just inom denna grupp finns stora utmaningarna när det gäller att minska ensamhet, isolering och socialt och kulturellt utanförskap. Möjligen kan de anses ingå i den stora allmänheten men då är det lätt att missa de utmaningar som vissa äldre har när det gäller att delta i samhälls- och kulturlivet. Ett konkret förslag skulle kunna vara att utveckla konceptet *Kulturbuss* (se s. 26) även för andra målgrupper, som exempelvis äldre.

Sammanfattning av förslag och kommentarer:

- Utveckla innehållet i inspirationsdagen på Wik genom att ha ett större fokus på bemötande, beteenden och värdegrund kopplat till kulturaktiviteter och det sociala innehållet inom vård och omsorg.
- Fortsätta utveckla digitalisering som ett komplement och underlättande funktion men samtidigt lägga stort fokus på mänskliga möten.
- Involvera aktuella målgrupper i arbetet med utbud och behovsinventering. Använd medskapande för att öka delaktighet.
- I kulturmöten tänka gränsöverskridande och normbrytande när det gäller hur olika målgrupper kan mötas och skapa tillsammans (barn och äldre). Sätt fokus på schablonbilder av till exempel äldre och funktionshindrade och utmana dem genom olika kreativa processer.
- Skapa möjlighet för ensamma äldre/funktionshindrade att vara delaktiga i kulturlivet. Undersök vilka hinder som finns i dagsläget och hitta fördelaktiga lösningar som att exempelvis ha *Kulturbuss* för äldre.
- Ha en tydligare beskrivning i texten, förslagsvis under avsnittet *Kultur och hälsa*, där målgruppen äldre som inte får ta del av kultur i vården, lyfts fram. Om de berörs, bör detta beskrivas utförligare i planen. Den insats som beskrivs är inspirationsdagen för personal, vilket är en bra satsning men det finns en stor grupp äldre med begränsningar (utan insatser) som inte kommer i kontakt med den personalgruppen.
- Definiera vilka som ingår i *allmänheten*, när detta begrepp används.

Avslutningsvis är det positivt med planer för att utveckla samverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner, en framgångsfaktor för alla parter i vidare arbete.